

คำศัพท์ที่หมายถึง “ประชาชน” ในรัฐธรรมนูญกัมพูชา*

THE TERMS THAT MEAN "PEOPLE" IN THE CAMBODIAN CONSTITUTION

พัชรพรพรรณ กะตากูล

Pacharapan Katakool

กังวล คัชชิมา

Kangvol Khatshima

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

E-mail: pkatakool@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบถึงคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา 2) ทราบถึงความแตกต่างด้านความหมายของคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลคำศัพท์ทุกคำที่หมายถึงประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญทั้ง 6 ฉบับของกัมพูชา พร้อมทั้งเก็บข้อมูลบริบทที่คำศัพท์นั้นปรากฏอยู่ และนับจำนวนความถี่ของคำที่ใช้ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ผลจากการวิจัยพบว่า 1) มีคำศัพท์ที่ใช้ในการกล่าวถึงประชาชน จำนวนทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ 1.1) **พลรัฐ** (พลรัฐ) 1.2) **ประชาณ** (ประชาชน) 1.3) **ประชพลรัฐ** (ประชพลรัฐ) 1.4) **ประชาราษฎร์** (ประชาราษฎร์) และ 1.5) **เขมรชน** (เขมรชน) ตามลำดับความถี่ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญทั้ง 6 ฉบับ 2) คำศัพท์ทั้ง 5 คำดังกล่าวมีความแตกต่างด้านความหมายดังนี้ 2.1) **พลรัฐ** (พลรัฐ) หมายถึง พลเมืองหรือประชาชนผู้มีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด เป็นกำลังสำคัญของประเทศ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนประเทศด้วย 2.2) **ประชาณ** (ประชาชน) หมายถึง คนที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา มักใช้ในความหมายที่เป็นพหูพจน์ หมายถึง คนจำนวนมาก แตกต่างจากคำว่า **พลรัฐ** (พลรัฐ) ตรงที่ขาดนัยของการเน้นย้ำถึงสิทธิและหน้าที่ 2.3) **ประชพลรัฐ** (ประชพลรัฐ) หมายถึง ประชาชนและพลเมืองรวมกัน มักใช้ในบริบทที่ต้องการกล่าวถึงคนทั้งประเทศทั้งคนทั่วไปที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาและคนที่รัฐเน้นย้ำว่าเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด 2.4) **ประชาราษฎร์** (ประชาราษฎร์) ใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ โดย

* Received 5 November 2021; Revised 1 December 2021; Accepted 8 December 2021

คำศัพท์นี้เกิดขึ้นและใช้ภายใต้ระบอบราชานิยม แสดงให้เห็นถึงการแบ่งชนชั้นในสังคมกัมพูชา
 2.5) **ខេមរជន** (เขมรชน) ใช้ในการกล่าวถึงประชาชนผู้มีเชื้อชาติเขมรอย่างจำเพาะเจาะจง
คำสำคัญ: กัมพูชา, ประชาชน, รัฐธรรมนูญกัมพูชา, คำศัพท์ในรัฐธรรมนูญ

Abstract

The objectives of this research article were to 1) know the words which mean people in Cambodian constitutions 2) realize the difference in meaning of words which mean people in Cambodian constitutions. This study is documentary research. All vocabularies and which mean people the contexts in all 6 Cambodian constitutions have been collected and the frequency of words used in Cambodian constitutions has also been counted. The study showed that 1) There are 5 words mentioning the people which are 1.1) **ពលរដ្ឋ** (citizen) 1.2) **ប្រជាជន** (people) 1.3) **ប្រជាពលរដ្ឋ** (population) 1.4) **ប្រជារាស្ត្រ** (populace) 1.5) **ខេមរជន** (Khmer nationality) appeared respectfully in all 6 constitutions. 2) These 5 words have been used differently in context as followed: 2.1) **ពលរដ្ឋ** was used in the context of people's rights, liberties and duties as stated in constitutions and also associated with driving force process for national development. 2.2) **ប្រជាជន** referred to general people who are living in Cambodia. It mostly was used in plural form referred to many people and different from word **ពលរដ្ឋ** because it was not focused on rights, liberties and duties. 2.3) **ប្រជាពលរដ្ឋ** referred to both people and population together and was used in the context that means people in the whole country and context of people who were born and living in Cambodia and people's rights, liberties and duties as stated in constitutions. 2.4) **ប្រជារាស្ត្រ** was mainly used in the context that related to the King and this word was originated and used in monarchy political system. This showed that there are social classes division in Cambodian society. 2.5) **ខេមរជន** was used referring to Khmer people in specific context.

Keywords: Cambodia, People, Cambodian Constitution, The terms in Cambodian Constitution

บทนำ

รัฐธรรมนูญ (Constitution) เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งมีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นไปที่หลักการและนโยบายในการปกครองประเทศ กำหนดเรื่องผู้ใช้อำนาจอธิปไตย อำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร และอภิชน จันทระเสน, 2547) และทำหน้าที่เป็นกติกากำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และกำหนดว่าประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ อย่างไร (สมชาย ปรีชาศิลปกุล, 2555)

ประเทศกัมพูชามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญนับตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบันจำนวนรวมทั้งสิ้น 6 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญกัมพูชาฉบับแรก หรือรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1947 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ฝรั่งเศสกลับเข้ามายึดครองกัมพูชาอีกครั้ง และได้ทำข้อตกลงชั่วคราวกับรัฐบาลกัมพูชาซึ่งระบุให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญด้วย (เกา มุยทอง และเมียม วิจิตร, 2549) รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงร่างขึ้นโดยได้รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสเป็นต้นแบบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในระบอบการปกครอง (Yan, V., 2016) ต่อมาภายหลังจากนายพลลอน นอลร่วมกับหม่อมราชวงศ์สีสุวดี สิริมิตะ ทำรัฐประหาร แล้วประกาศให้กัมพูชาเป็นสาธารณรัฐ (Jennar, R. M., 1995) ก็ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 หรือรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเขมร ในปี ค.ศ. 1972 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ประกาศว่า หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (สำนักเลขาธิการที่ปรึกษาธรรมณูญ, 2554) รัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 คือรัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตย ฉบับ ค.ศ. 1976 ประกาศใช้ภายใต้การปกครองระบอบเขมรแดง เนื้อหาเน้นเรื่องการยกเลิกกรรมสิทธิ์เอกชน สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และสร้างระบบกรรมสิทธิ์ร่วมของรัฐ (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2558) รัฐธรรมนูญฉบับที่ 4 คือรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชา ค.ศ. 1981 รัฐธรรมนูญฉบับนี้เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของเวียดนามโดยยึดหลักการประชาธิปไตยแบบสังคมนิยม (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2558) รัฐธรรมนูญฉบับที่ 5 คือรัฐธรรมนูญแห่งรัฐกัมพูชา ค.ศ. 1989 เป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นในยุคเปลี่ยนผ่านจากระบบสังคมนิยมเข้าสู่ประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญฉบับที่ 6 รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993 ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นสากลตามแบบรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ที่ยึดหลักการประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน และนิติรัฐ (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2558) แต่อย่างไรก็ตามพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของกัมพูชาได้รับอิทธิพลจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้า โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับแรกของกัมพูชา และฉบับ ค.ศ. 1989 (Menzel, J., 2016) จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญกัมพูชาทั้ง 6 ฉบับเกิดขึ้นภายใต้บริบททางการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาสำคัญประการหนึ่งที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญกัมพูชาทุกฉบับคือบทบาทหน้าที่ว่าด้วยประชาชน

โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติไว้ว่า ใครคือประชาชน และประชาชนมีอำนาจในการทำอะไรบ้าง (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2559) เมื่อคำว่าประชาชนถูกกล่าวถึงในรัฐธรรมนูญ

ย่อมต้องมีการกำหนดกรอบหรือขอบเขตอำนาจควบคุมเข้ามาด้วย ยกตัวอย่างเช่น การที่ประชาชนเป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดว่า ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งคือผู้ใดบ้าง อายุไม่ต่ำกว่าเท่าใด และสามารถดำเนินการเลือกตั้งได้โดยวิธีการใดบ้าง ในรัฐธรรมนูญของกัมพูชารวมทั้งสิ้น 6 ฉบับนั้นมีการอ้างถึงประชาชนเป็นจำนวนมากและปรากฏแทบทุกหมวดในรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นด้านสิทธิ บทบาท หรือหน้าที่ของประชาชน อีกทั้งยังทำให้เห็นได้ด้วยว่าสถาบันประชาชนมีความเชื่อมโยงกับสถาบันการเมืองอื่น ๆ ในแง่มุมใดบ้าง จากการสำรวจข้อมูลคำศัพท์นั้นพบว่าในรัฐธรรมนูญแทบทุกฉบับ (ยกเว้นฉบับที่อยู่ภายใต้การปกครองระบอบเขมรแดง) มีคำศัพท์ที่ใช้กล่าวถึงประชาชนมากกว่า 1 คำศัพท์ และบางฉบับปรากฏมากถึง 4 คำศัพท์ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าคำศัพท์เหล่านั้นมีคำว่าอะไรบ้างและแต่ละคำศัพท์มีความแตกต่างด้านความหมายอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา โดยรวบรวมคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชาทั้งหมดรวมจำนวน 6 ฉบับ เก็บข้อมูลบริบทที่ปรากฏของคำศัพท์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความหมายของคำศัพท์แต่ละคำ การศึกษาคำศัพท์เหล่านั้นนอกจากจะช่วยให้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับขอบเขตเสรีภาพ สิทธิ และหน้าที่ของประชาชนกัมพูชา เข้าใจโครงสร้างการเมืองการปกครองของกัมพูชาในแต่ละยุคสมัยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการตีความ ทำความเข้าใจภาษาที่ใช้ในกฎหมายสมัยต่าง ๆ ของกัมพูชาอันจะนำไปสู่ความเข้าใจในบริบทสังคมที่ต่างกันของกัมพูชาภายใต้ระบอบการเมืองการปกครองแต่ละแบบได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา
2. เพื่อทราบถึงความแตกต่างด้านความหมายของคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญกัมพูชาเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยขอบเขตของข้อมูลที่ใช้คือ รัฐธรรมนูญกัมพูชาจำนวน 6 ฉบับ ดังนี้ 1) รัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 ร่างขึ้นขณะที่กัมพูชายังอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของฝรั่งเศส 2) รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเขมร ค.ศ. 1972 ภายใต้การปกครองแบบสาธารณรัฐ ระบบประธานาธิบดี 3) รัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตย ค.ศ. 1976 ภายใต้การปกครองระบอบเขมรแดง 4) รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชา ค.ศ. 1981 ภายใต้การปกครองแบบสาธารณรัฐ สังคมนิยม 5) รัฐธรรมนูญแห่งรัฐกัมพูชา ค.ศ. 1989 ภายใต้การปกครองแบบสาธารณรัฐ 6) รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993

ภายใต้การปกครองแบบราชอาณาจักร ราชานิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ เสรีประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา ซึ่งเป็นฉบับที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำศัพท์ทุกคำที่หมายถึงประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ทั้ง 6 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญทุกฉบับถูกรวบรวมและตีพิมพ์อยู่ในหนังสือชื่อ รัฐธรรมนูญทั้งหลายของกัมพูชา (สำนักเลขาธิการที่ปรึกษารัฐธรรมนูญ, 2554) ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลคำศัพท์นั้นผู้วิจัยได้รวบรวมบริบทที่คำศัพท์นั้น ๆ ปรากฏอยู่ทุกตำแหน่งด้วย

ขั้นตอนที่ 2 แปลข้อมูลทั้งหมดเป็นภาษาไทย โดยในส่วนคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนแต่ละคำนั้น ผู้วิจัยได้แปลเป็นภาษาไทยโดยเทียบเคียงจากรูปศัพท์ในภาษาเขมรเป็นคำที่ใช้ในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น **ប្រជាពលរដ្ឋ** เมื่อถ่ายทอดตัวอักษรเขมรเป็นอักษรไทย จะเป็นคำว่า ประชาพลรัฐ ซึ่งเทียบเคียงกับภาษาไทยเป็นคำว่า “ประชากรรัฐ”

ขั้นตอนที่ 3 สรุปจำนวนคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา และนับจำนวนความถี่ของคำศัพท์แต่ละคำที่ใช้ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ เพื่อให้เห็นว่าคำศัพท์นั้น ๆ ปรากฏในรัฐธรรมนูญจำนวนกี่ฉบับ และกี่ตำแหน่ง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลคำศัพท์ที่ได้และบริบทของคำมาศึกษาวิเคราะห์หาความแตกต่างด้านความหมายของคำ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. คำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชาตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 6 ฉบับ มีทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ **ពលរដ្ឋ** (พลรัฐ), **ប្រជាជន** (ประชาชน), **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชากรรัฐ), **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชากรราษฎร์) และ **ខេមរជន** (เขมรชน) ตามลำดับความถี่ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญทั้ง 6 ฉบับ โดยมีจำนวนแยกย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญกัมพูชาแต่ละฉบับ

คำศัพท์	ខេមរជន (เขมรชน)	ប្រជាពលរដ្ឋ (ประชากรราษฎร์)	ប្រជា ពលរដ្ឋ (ประชากรพลรัฐ)	ប្រជាជន (ประชาชน)	ពលរដ្ឋ (พลรัฐ)
ฉบับของรัฐธรรมนูญ					
ค.ศ. 1947	10	5	1		8
ค.ศ. 1972		10	2	1	23
ค.ศ. 1976				37	
ค.ศ. 1981				69	34
ค.ศ. 1989				42	38
ค.ศ. 1993		3	43		2
รวม	10	18	46	149	105
จำนวนฉบับที่ปรากฏ	1 ฉบับ	3 ฉบับ	3 ฉบับ	4 ฉบับ	5 ฉบับ

เมื่อพิจารณาจากจำนวนฉบับของรัฐธรรมนูญที่คำศัพท์ปรากฏอยู่ตามตารางข้างต้น แล้วพบว่า คำว่า **พลรัฐ** (พลรัฐ) เป็นคำศัพท์ที่ปรากฏใช้ในรัฐธรรมนูญแทบทุกฉบับ ยกเว้น รัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 คือรัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตย ฉบับ ค.ศ. 1976 ภายใต้การปกครองของเขมรแดงซึ่งเลือกใช้คำศัพท์เพียงคำเดียวคือ **ประชาชน** (ประชาชน) ลำดับต่อมาคือคำว่า **ประชาชน** (ประชาชน) ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญจำนวน 4 ฉบับ ลำดับถัดไปคือ **ประชาพลรัฐ** (ประชาพลรัฐ) และ **ประชาภสุ** (ประชาราษฎร์) ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญจำนวน 3 ฉบับ เท่ากัน ลำดับสุดท้ายคือคำว่า **เขมรชน** (เขมรชน) ที่ปรากฏใช้เฉพาะในรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 ฉบับเดียวเท่านั้น

2. คำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชาแต่ละฉบับนั้นมีความความแตกต่างด้านความหมาย โดยสามารถวิเคราะห์ได้จากบริบทที่คำศัพท์นั้น ๆ ปรากฏอยู่ ความหมายของคำศัพท์แต่ละคำมีดังนี้

2.1 **พลรัฐ** (พลรัฐ) หมายถึง พลเมืองหรือประชาชนผู้มีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด เป็นกำลังสำคัญของประเทศ รวมทั้งยังเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนประเทศด้วย โดยพบว่าจากข้อมูลในรัฐธรรมนูญจำนวน 5 ฉบับที่ปรากฏการใช้คำว่า **พลรัฐ** (พลรัฐ) นั้น มีการใช้คำนี้ในลักษณะเดียวกัน นั่นคือใช้ในบริบทที่มุ่งเน้นการกล่าวถึงประชาชนผู้ซึ่งกฎหมายรับรองให้มีสิทธิและหน้าที่สมบูรณ์พร้อม มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทั้งทางวาจาและลายลักษณ์อักษร มีสิทธิในการได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมาย มีสิทธิประกอบสัมมาอาชีพบนที่ดินที่รัฐมอบให้ สามารถดำเนินการทางการเมืองใด ๆ ได้ ทั้งการเลือกตั้ง การเสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร การขอถอดถอนผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

มาตรา ๔๘ - (มาตรา ๔๘ ๖) **บุคคลใดมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรคือ พลรัฐ** เขมร เพศชาย อายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เว้นแต่บุรุษผู้นั้นปราศจากสิทธิ **พลรัฐ** และบุรุษผู้นั้นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 49 - (มาตรา 48 เก่า) ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรคือ **พลรัฐ** เขมร เพศชาย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เว้นแต่บุรุษผู้นั้นปราศจากสิทธิ **พลรัฐ** และบุรุษผู้นั้นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมีการบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเอาไว้แตกต่างกัน จากตัวอย่างข้างต้นรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 กำหนดเอาไว้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีเพียงพลรัฐเขมรเพศชาย และต้องมีอายุอย่างน้อย 20 ปีจึงจะมีสิทธิในการเลือกตั้ง แต่ใน

รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาได้บัญญัติว่าผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งคือพลรัฐทั้งสองเพศ ที่มีอายุอย่างน้อย 18 ปี และข้อกำหนดนี้ยังคงใช้จนถึงปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 2

มาตรา ๓๐ - រដ្ឋកម្ពុជាបានទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្ស។

ពលរដ្ឋកម្ពុជា មានភាពស្មើគ្នាចំពោះច្បាប់ មានសិទ្ធិសេរីភាព និងមាន ករណីយកិច្ចដូចគ្នាទាំងអស់ ដោយគតប្រកាន់ភេទ ជំនឿ សាសនា ពូជសាសន៍ ឬឋានៈក្នុងសង្គម។

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 30 - รัฐกัมพูชารับรู้และเคารพสิทธิมนุษยชน

พลรัฐกัมพูชา มีความเสมอภาคต่อกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพ และมีหน้าที่เหมือนกัน ทั้งหมดโดยไม่แบ่งแยกเพศ ความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ หรือฐานะในสังคม

จากตัวอย่าง รัฐธรรมนูญแห่งรัฐกัมพูชา ฉบับ ค.ศ. 1989 ได้กำหนดให้พลรัฐทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่เสมอภาคกันโดยไม่แบ่งแยก ไม่ว่าจะเป็นเพศใด นับถือศาสนาใด มีเชื้อชาติใด หรือมีฐานะอย่างไรก็ตาม

2.2 **ប្រជាជន** (ประชาชน) หมายถึง คนที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา มักใช้ในความหมายที่เป็นพหูพจน์ หมายถึง คนจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์จากบริบทของคำศัพท์แล้วพบว่า คำว่า **ប្រជាជន**(ประชาชน) แตกต่างจากคำว่า **ពលរដ្ឋ** (พลรัฐ) ตรงที่ ขาดนัยของการเน้นย้ำถึงสิทธิและหน้าที่ จากข้อมูลในรัฐธรรมนูญจำนวน 4 ฉบับที่ปรากฏการใช้คำว่า **ប្រជាជន** (ประชาชน) พบว่าโดยทั่วไปศัพท์คำนี้ใช้เมื่อต้องการกล่าวถึงคนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา ผู้ซึ่งรัฐมีหน้าที่ปกป้องสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งส่งเสริมดูแลทั้งด้านความเป็นอยู่ การเล่าเรียน การทำงาน รวมทั้งให้ค่าตอบแทนในการทำงานและสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ในขณะที่ประชาชนมีหน้าที่ในการปกป้องเอกราชของชาติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในภารกิจของประเทศโดยการปฏิบัติตามนโยบายและแผนดำเนินงานของรัฐ ดังเช่นตัวอย่างจากรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชา ค.ศ. 1981

ตัวอย่างที่ 3

มาตรา ๑๑ - សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់រដ្ឋ។

រដ្ឋលើកស្ទួយជីវភាពរបស់ប្រជាជន** អោយមានកំរិតខ្ពស់ជាងដាច់លើគ្រប់ផ្នែកដើម្បីកសាងប្រទេសជាតិ។**

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 11 - เศรษฐกิจชาติอยู่ภายใต้การนำของรัฐ

รัฐยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นตามลำดับทุกด้านเพื่อสร้างประเทศชาติ

โดยทั่วไปในรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่ง ๆ จะปรากฏการใช้คำที่หมายถึงประชาชนมากกว่า 1 คำ ยกเว้นรัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตย ค.ศ. 1976 ภายใต้การปกครองระบอบเขมรแดง ที่ปรากฏใช้เฉพาะ ประชาជន (ประชาชน) คำเดียวตลอดทั้งฉบับ

ตัวอย่างที่ 4

มาตรา ๒๐ - ประชาជន កម្ពុជាគ្រប់រូប មានសិទ្ធិជឿជំនឿ ឬសាសនាណាក៏បាន ហើយក៏មានសិទ្ធិមិនមានជំនឿអ្វី ឬក៏មិនជឿសាសនាណាក៏បាន។ មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានសាសនាប្រតិកិរិយា ដែលបំផ្លិចបំផ្លាញកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងប្រជាជនកម្ពុជា ដាច់ខាត។

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 20 - ประชาชน กัมพูชาทุกคนมีสิทธิเชื่อในความเชื่อหรือศาสนาใดก็ได้ และมีสิทธิไม่มีความเชื่อหรือไม่เชื่อในศาสนาใดก็ได้ ไม่อนุญาตให้มีการปฏิบัติทางศาสนาที่บ่อนทำลาย กัมพูชา ประชาธิปไตย และประชาชน กัมพูชาเด็ดขาด

ทั้งนี้พบว่าในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้มักจะกล่าวถึงประชาชนโดยกล่าวถึง กรรมการ เกษตรกร และแรงงานควบคู่ไปด้วย จะเห็นว่ารัฐได้แบ่งกลุ่มประชาชนออกเป็น 3 กลุ่มข้างต้น ตามอาชีพที่รัฐกำหนดให้ จากบทบัญญัติในหมวด 5 มาตรา 5 ที่ว่า “อำนาจในการออกกฎหมายเป็นของสภาผู้แทนประชาชนกัมพูชา ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 250 คน เป็นตัวแทนของประชาชน กรรมการ เกษตรกร และแรงงานกัมพูชา รวมกับผู้แทนกองทัพปฏิวัติกัมพูชา โดยแบ่งออกเป็นผู้แทนเกษตรกร 150 คน ผู้แทนกรรมการและแรงงาน 50 คน ผู้แทนกองทัพ 50 คน” โดยจากข้อความข้างต้นพบว่าประชาชนที่รัฐให้ความสำคัญมากที่สุดและน่าจะมีจำนวนมากที่สุดในประเทศคือเกษตรกร เนื่องจากรัฐได้กำหนดสัดส่วนของเกษตรกรที่จะเข้าไปทำหน้าที่ผู้แทนประชาชนกัมพูชาในสภาไว้มากถึงร้อยละ 60

2.3 ប្រជាពលរដ្ឋ (ประชาชนพลรัฐ) หมายถึง ประชาชนและพลเมืองรวมกัน โดยมักใช้ในบริบทที่ต้องการกล่าวถึงคนทั้งประเทศ ทั้งคนทั่วไปที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศ กัมพูชาและคนที่รัฐเน้นย้ำว่าเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด จากข้อมูลในรัฐธรรมนูญจำนวน 3 ฉบับที่ปรากฏการใช้คำว่า ប្រជាពលរដ្ឋ (ประชาชนพลรัฐ) พบว่าในรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 ใช้คำศัพท์นี้ในบริบทที่ต้องการกล่าวถึงประชาชนและพลเมืองโดยรวม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 5

មាត្រា ១២២ - ក្នុងករណីដែលកាលៈទេសៈ ពុំអនុញ្ញាតឱ្យចាត់តាំង ទាំង ព្រះមហាក្សត្រីយ៍អង្គជំនុំ ទាំងក្រុមប្រឹក្សាធានុសិទ្ធិ ដោយអនុលោមទៅតាមបទបញ្ញត្តិមាត្រា ៣០ និង ៣០ស្តួន នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ សភាទាំងពីរត្រូវរួមប្រជុំគ្នា ដោយសេចក្តីអញ្ជើញនៃប្រធានរដ្ឋសភានិងក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធាននេះ ដោយអនុលោមទៅតាមឆន្ទៈដែលប្រជារាស្ត្របានសម្តែងហើយ សភាទាំងពីរនេះ អាចលើកអំណាច និង បុព្វសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់ប្រមុខរដ្ឋប្រគល់ទៅឲ្យសមាជិក មួយរូបដែលប្រជាពលរដ្ឋស្រឡាញ់ទុកចិត្ត ហើយបានបញ្ចេញមតិចង្អុលដាក់ ច្បាស់។

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 122 - ในกรณีที่ช่วงเวลาไม่เอื้ออำนวยให้จัดตั้งทั้งพระมหากษัตริย์องค์ใหม่ทั้ง ที่ปรึกษาผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยอนุโลมตามบทบัญญัติมาตรา 30 และ 30 ซ้ำ ของ รัฐธรรมนูญนี้ สภาทั้งสองต้องร่วมประชุมกันโดยการเชิญของประธานรัฐสภาและภายใต้การนำ ของประธานนี้ โดยอนุโลมตามความเห็นชอบซึ่งพระราชารัฐได้แสดงแล้ว สภาทั้งสองนี้อาจ มอบอำนาจและอภิสิทธิ์ทั้งหลายของประมุขรัฐให้กับผู้อาวุโสหนึ่งคนซึ่งประชาชนพลรัฐรักและ ไว้วางใจ และได้ลงมติชี้ขาด

จากตัวอย่างรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ไม่มีการจัดตั้ง พระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่และไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประธานรัฐสภาสามารถ เชิญประชุมสภาเพื่อแต่งตั้งผู้อาวุโสซึ่งประชาชนพลรัฐรักและไว้วางใจขึ้นเป็นประมุขได้ โดยมุ่งกล่าวถึง ทั้งประชาชนและพลเมืองทั่วประเทศ

คำว่า ប្រជាពលរដ្ឋ (ประชาชนพลรัฐ) ปรากฏใช้อย่างสม่ำเสมอและปรากฏ ความถี่มากที่สุดในรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยระบุว่า ประชาชนพลรัฐมีสิทธิ เสรีภาพเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดย พระมหากษัตริย์เป็นผู้รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนพลรัฐ สิทธิของประชาชนพลรัฐที่กำหนด ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้แก่ การเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและขอเสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ต้องมีอายุครบตามเงื่อนไขที่กำหนด ในด้านเสรีภาพ ประชาชนพลรัฐมีเสรีภาพในด้านความเชื่อ และศาสนา มีเสรีภาพในการตั้งสมาคมและพรรคการเมือง รวมทั้งมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่ง ความคิดเห็นของตน นอกจากนี้ยังได้ระบุว่าประชาชนพลรัฐเขมรมีเสรีภาพในการเดินทางและตั้ง ถิ่นฐานโดยถูกต้องตามกฎหมายทั้งนี้ประชาชนพลรัฐเขมรไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในประเทศหรือ ต่างประเทศย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 6

មាត្រា ៤០ . សេរីភាពក្នុងការដើរឆ្ងាយជិត និង កាំងទីលំនៅក្នុងស្ថានភាពស្របច្បាប់របស់**ប្រជាពលរដ្ឋ** ត្រូវបានគោរព។

ប្រជាពលរដ្ឋ ខ្មែរអាចចេញទៅកាំងទីលំនៅ នៅប្រទេសក្រៅ ឬវិលត្រឡប់មកវិញបាន។

ការរក្សាសិទ្ធិមិនរំលោភលើលំនៅឋាន និង អាជីវកម្មនៃការឆ្លើយឆ្លងតាមលិខិតតាមសារទូរលេខ ទូរព្យួរ ទូរគមន៍ និង តាមទូរស័ព្ទ ត្រូវបានធានា។

ការរែកធ្វើលំនៅឋាន សម្ភារៈវត្ថុ និង លើរូបបុគ្គល ត្រូវធ្វើឱ្យស្របនឹងបញ្ញត្តិច្បាប់។

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 40 – เสรีภาพในการเดินทางใกล้ไกลและตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยโดยถูกต้องตามกฎหมายของ**ประชาชนพลรัฐ** ต้องได้รับการเคารพ **ประชาชนพลรัฐ** สามารถจะออกไปตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยในต่างประเทศหรือกลับเข้ามาภายในประเทศได้ การรักษาสิทธิมิให้ละเมิดในสถานที่อยู่อาศัยและความลับของการสื่อสารถึงกันทางจดหมาย ทางโทรเลข โทรศัพท์ โทรคมนาคม และทางโทรศัพท์ ต้องได้รับการรับรอง การตรวจค้นที่อยู่อาศัย สัมภาระสิ่งของ และตัวบุคคล ต้องให้เหมาะสมกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ข้อความข้างต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993 แสดงให้เห็นว่าคำว่า **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชาชนพลรัฐ) นั้นไม่ได้ใช้กล่าวถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ประเทศกัมพูชาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้มีเชื้อชาติเขมรที่เดินทางไปตั้งถิ่นฐานหรืออยู่อาศัยในต่างประเทศอีกด้วย

2.4 **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชาชนพลรัฐ) หมายถึง ประชาชนที่มีสถานะเป็นสามัญชนหรือราษฎร ซึ่งเป็นคำที่มักใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

រដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុរ័ត្ន រាជហរិវង្ស ឧកតោ សុដាត វិសុទ្ធិពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍ និករោត្តម ធម្មិកមហារាជ បរមនាថ បរមបតិក្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី រដ្ឋឯករាជ្យ ពេញដោយអធិបតេយ្យភាព ទ្រង់ប្រោសព្រះរាជនាមដល់**ប្រជាពលរដ្ឋ**របស់ព្រះអង្គនូវរដ្ឋធម្មនុញ្ញ

แปลเป็นภาษาไทยว่า

พระบาทสมเด็จพระนโรดม สีหนุวัตรมหาราช ราชหริวงศ อนุโต สุชาติ วิสุทธิพงษ์ อัครมหาราชบุรุษรัตน นิกโรตตม ธรรมิกมหาราช บรมนาถ บรมบพิตร พระเจ้ากรุงกัมพูชาธิบดี

รัฐเอกราช เต็มไปด้วยอธิปไตยภาพ ทรงโปรดพระราชทานแก่ประชากรชาญ์ของพระองค์ซึ่ง
รัฐธรรมนูญ

จากตัวอย่างเป็นการระบุในส่วนนำก่อนจะเริ่มเข้าสู่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญประเทศ
กัมพูชา ค.ศ. 1947 ว่าพระมหากษัตริย์คือ พระบาทสมเด็จพระนโรดม สีหนุ ได้โปรดพระราชทาน
รัฐธรรมนูญฉบับนี้แก่ประชาชนทั้งหลายของพระองค์ โดยเลือกใช้คำว่าประชากรชาญ์กล่าวถึง
ประชาชน

ตัวอย่างที่ 8

มาตรา ๑๑๕. (มาตรา ๘๗ ๓๗) บรมภูมิกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้
มาตรา ๑๑๕. (มาตรา ๘๗ ๓๗) บรมภูมิกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้
มาตรา ๑๑๕. (มาตรา ๘๗ ๓๗) บรมภูมิกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

แปลเป็นภาษาไทยว่า

มาตรา 115 - (มาตรา 87 เก่า) บทบัญญัติทั้งหลาย ซึ่งว่าด้วยระบอบการปกครองโดย
มีพระมหากษัตริย์เป็นอัครมุขของรัฐนี้ 1, ว่าด้วยระบอบการปกครองโดยอาศัยผู้แทนของ
ประชากรชาญ์ นี้ 1, ว่าด้วยหลักของเสรีภาพและความเสมอภาคแห่งรัฐธรรมนูญนี้รับรองให้มี 1
ไม่ต้องขอแก้ไขเลย

จากตัวอย่างในรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา 1947 ข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญ
ต้องการกล่าวถึงประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครองของพระมหากษัตริย์ก็จะเลือกใช้คำว่า
ประชากรชาญ์ (ประชากรชาญ์) ทั้งนี้จากข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากรัฐธรรมนูญกัมพูชาทั้ง 3 ฉบับ
ได้แก่ รัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเขมร ค.ศ. 1972 และ
รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993 พบว่านัยความเป็นราษฎรที่ถูกปกครอง
โดยพระมหากษัตริย์ของคำศัพท์นี้ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ.
1993 ไม่ชัดเจนเท่าที่ปรากฏใช้ในรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญ
ภายใต้ระบอบราชานิยมเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ซึ่งมี
ระบอบการปกครองในรูปแบบที่แตกต่างออกไป ไม่ปรากฏใช้คำศัพท์นี้เลย ยกเว้นรัฐธรรมนูญ
สาธารณรัฐเขมร ค.ศ. 1972 รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 ของกัมพูชา ซึ่งอยู่ในยุคต่อเนื่องจาก
รัฐธรรมนูญฉบับแรกภายใต้การปกครองของพระมหากษัตริย์

2.5 เขมรชน (เขมรชน) หมายถึง ประชาชนผู้มีเชื้อชาติเขมร คำศัพท์นี้
ปรากฏใช้ในรัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียวคือ รัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 โดยใช้ใน
บริบทที่เชื่อมโยงกับบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพ สิทธิ และหน้าที่เป็นหลัก โดยมีการกำหนดว่า

จากข้อความข้างต้น การให้สิทธิเสรีภาพแก่เขมรชนตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ เขมรชนมีเสรีภาพในการอยู่อาศัยในดินแดนกัมพูชา มีเสรีภาพใน ด้านความเชื่อ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การพูดเขียนตีพิมพ์และเผยแพร่ความคิดเห็น ของตนโดยไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม เขมรชนมีสิทธิในการรวมกลุ่ม การอยู่อาศัยในที่อยู่ของตน การส่งจดหมายโต้ตอบกัน มีสิทธิในการเข้ารับราชการตามความรู้ ความสามารถของตนเอง รวมทั้งสามารถยื่นคำร้องในกรณีที่เกิดปัญหากระทบต่อประโยชน์ ส่วนบุคคลและส่วนรวม ในส่วนหน้าที่ที่กำหนดตามกฎหมายนั้นรัฐธรรมนูญระบุไว้ว่า เขมรชน

มีหน้าที่เคารพพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตามกฎหมาย และต้องมีส่วนช่วยประเทศชาติด้วยการเสียภาษี

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยข้อที่ 1 คำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชา มีทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ **ពលរដ្ឋ** (พลรัฐ), **ប្រជាជន** (ประชาชน), **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชาชนพลรัฐ), **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชากรพลรัฐ) และ **ខេមរជន** (เขมรชน) โดยพบว่าในรัฐธรรมนูญฉบับมักจะปรากฏคำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนมากกว่า 1 คำ โดยมีวิธีการเลือกใช้คำแตกต่างกันออกไปตามบริบท ในรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชา ค.ศ. 1947 และรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเขมร ค.ศ. 1972 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญสองฉบับแรกของกัมพูชา มีการใช้คำศัพท์ที่หลากหลายมากที่สุด โดยใช้ถึง 4 คำในหนึ่งฉบับ และพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 นำเอาคำศัพท์ว่า **ប្រជាជន** (ประชาชน) มาใช้แทนคำว่า **ខេមរជន** (เขมรชน) ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1 และนับแต่รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 เป็นต้นมาก็ไม่ปรากฏการใช้คำว่า **ខេមរជន** (เขมรชน) อีกเลย รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. 1993 ฉบับปัจจุบันมีความหลากหลายของการใช้คำรองลงมา คือ 3 คำ แต่พบว่ามีการใช้คำว่า **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชาชนพลรัฐ) มากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชา ค.ศ. 1981 และรัฐธรรมนูญแห่งรัฐกัมพูชา ค.ศ. 1989 ปรากฏการใช้คำศัพท์เพียง 2 คำ คือ **ពលរដ្ឋ** (พลรัฐ) และ **ប្រជាជន** (ประชาชน) โดยมีความถี่ของการใช้คำทั้งสองนี้ใกล้เคียงกัน ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับ 3 หรือรัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตย ค.ศ. 1976 ภายใต้การปกครองระบอบเขมรแดง เป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้คำศัพท์เพียงคำเดียวคือ **ប្រជាជន** (ประชาชน) เพื่อยืนยันให้เห็นถึงสถานะของประชาชนที่เท่าเทียมกันทั้งหมด ไม่มีผู้ใดมีสิทธิและหน้าที่เหนือกว่าผู้ใด ตามแนวคิดการปกครองแบบสังคมนิยม สอดคล้องกับที่ จินดา ดวงจินดา ได้วิเคราะห์ไว้ในหนังสือเรื่อง รัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตยและบทวิเคราะห์ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับเขมรแดงเน้นย้ำถึงคำว่าประชาชนอย่างมาก คำว่า "ประชาชน" ในระบอบคอมมิวนิสต์นี้ หมายถึง คนส่วนใหญ่ของประเทศ ในประเทศอุตสาหกรรม ประชาชนคือชนชั้นกรรมาชีพหรือกรรมกร ในประเทศด้อยพัฒนา ประชาชนหมายถึงเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ กลุ่มคอมมิวนิสต์เห็นว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญของชาติ หากไม่มีประชาชนผู้ใช้แรงงานประเทศก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (จินดา ดวงจินดา, 2521)

ผลจากการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า คำศัพท์ที่หมายถึงประชาชนในรัฐธรรมนูญกัมพูชานั้นมีนัยที่คล้ายคลึงกันอย่างยิ่ง แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทแล้วพบว่าแต่ละคำมีความหมายแตกต่างกันออกไป คือ **ពលរដ្ឋ** (พลรัฐ) หมายถึง พลเมือง ใช้ในบริบทเกี่ยวข้องกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ รวมทั้งยังมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนประเทศด้วย **ប្រជាជន** (ประชาชน) หมายถึง คนทั่วไป **ប្រជាពលរដ្ឋ** (ประชาชนพลรัฐ) ใช้ในการกล่าวถึง ประชาชนและพลเมือง

รวมกัน **ปฺรชาภสฺส** (ประชาราษฎร์) หมายถึง ประชาชนที่มีสถานะเป็นสามัญชนหรือราษฎร ซึ่งเป็นคำที่มักใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่ามีการแบ่งชนชั้นในสังคมกัมพูชา เนื่องจากคำศัพท์นี้ถูกใช้ในลักษณะเป็นคำคู่ตรงกันข้ามกับคำว่า **พระมหากษัตริย์** โดยปรากฏใช้มาเป็นเวลานานตั้งแต่ยุคราชาเนียม (อุป เสา สงหา, 2555) ส่วน **เขมรณ** (เขมรชน) หมายถึง ประชาชนผู้มีเชื้อชาติเขมร นอกจากรัฐธรรมนูญฉบับแรกของกัมพูชาแล้วไม่พบการใช้ศัพท์นี้ในรัฐธรรมนูญฉบับอื่นอีกเลย และเมื่อต้องการกล่าวถึงชาวเขมร จะใช้คำว่า **เญ** (เขมร) หรือ **กมฺพชา** (กัมพูชา) ต่อท้ายศัพท์อื่น เช่น **ปฺรชาตณรฐเญ** (ประชารัฐเขมร) **ปฺรชาณรฐกมฺพชา** (ประชาชนกัมพูชา) ประเด็นที่น่าสนใจคือ คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันเหล่านี้ถูกใช้ในรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน นั้นยังแสดงให้เห็นว่าแต่ละคำย่อมมีนัยแตกต่างกันไป เพราะการเลือกใช้คำในรัฐธรรมนูญนั้นผู้ร่างย่อมพิจารณาถึงความหมายของคำอย่างถี่ถ้วน (เอียว เกส, 2538) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ ประภัสสร ภทรนาวิก เรื่อง ภาษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: การศึกษาเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีต ซึ่งสรุปความได้ว่า ในรัฐธรรมนูญไทยมีคำที่ใช้กล่าวถึงประชาชนหลายคำ โดยมีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น บุคคล ประชาชน พลเมือง ราษฎร สาธารณชน ประชาชนชาวไทย ปวงชนชาวไทย ชนชาวไทย เมื่อพิจารณาจากบริบทในรัฐธรรมนูญไทยนั้นพบว่า คำว่า ประชาชน ปรากฏใช้ทั่วไป ในความหมายของคนทั่วไป และคำว่าพลเมือง ปรากฏในบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของพลเมืองเท่านั้น (ประภัสสร ภทรนาวิก, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง คำศัพท์ที่หมายถึง “ประชาชน” ในรัฐธรรมนูญกัมพูชา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในรัฐธรรมนูญกัมพูชาจำนวน 6 ฉบับพบว่า มีคำศัพท์ที่ใช้ในการกล่าวถึงประชาชนจำนวน 5 คำ ได้แก่ **ตณรฐ** (พลรัฐ), **ปฺรชาณ** (ประชาชน), **ปฺรชาตณรฐ** (ประชารัฐ), **ปฺรชาภสฺส** (ประชาราษฎร์) และ **เขมรณ** (เขมรชน) โดยแต่ละคำมีความหมาย ช่วงเวลาที่ใช้ และนัยแฝงแตกต่างกัน การจะทราบความหมายของคำแต่ละคำนั้นต้องการใช้การวิเคราะห์จากบริบทรวมกับความเข้าใจในด้านสังคมการเมืองการปกครอง การศึกษาคำศัพท์ที่ใช้ในรัฐธรรมนูญสมัยต่าง ๆ กันนั้นนอกจากจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะพัฒนาการของคำและภาษาแล้วยังทำให้เข้าใจถึงแนวคิด และบริบทสังคมที่แตกต่างกันของกัมพูชาในแต่ละสมัยอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เกา มุยทอง และเมย์ วิจิตร. (2549). รัฐธรรมนูญกัมพูชา. พนมเปญ: บรรณาการอังกอร์.
จินดา ดวงจินดา. (2521). รัฐธรรมนูญกัมพูชาประชาธิปไตยและบทวิเคราะห์.
กรุงเทพมหานคร: แสงรุ่งการพิมพ์.

- ธานินทร์ กรัยวิเชียร และอภิชน จันทรเสน. (2547). คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภัสสร ภัทรนาวิก. (2549). ภาษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: การศึกษาเปรียบ เทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีต. ใน ดุษฎีนิพนธ์ อักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยบุตร แสงกนกกุล. (2558). กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองกัมพูชา: จากความขัดแย้งทางการเมืองสู่การสถาปนานิติรัฐประชาธิปไตย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2559). รัฐธรรมนูญ ประวัติศาสตร์ ข้อความคิด อำนาจสถาปนา และการเปลี่ยนผ่าน. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน.
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2555). การศึกษารัฐธรรมนูญไทย 4 แนวทาง. วารสารนิติสังคมศาสตร์, 5(2), 29-43.
- สำนักเลขาธิการที่ปรึกษาธรรมนูญ. (2554). รัฐธรรมนูญทั้งหลายของกัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการที่ปรึกษาธรรมนูญ.
- อุป เสา สงหา. (2555). ประชาชนรู้เขมรกับการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://data.over-blog-kiwi.com>
- เอียว เกส. (2538). ภาษาเขมร การทดลองพิจารณาโดยหาเหตุผล. กรุงเทพมหานคร: พุทธศาสนบัณฑิต.
- Jennar, R. M. (1995). The Cambodian Constitutions, 1953 - 1993. White Lotus: Bangkok.
- Menzel, J. (2016). Cambodia from civil war to a Constitution to constitutionalism. In Hor P. et al. (ed.)Cambodian Constitutional Laws. Phnom Penh: Konrad - Adenauer - Stiftung.
- Yan, V. (2016). The Historical Development of Cambodia's Constitutions. in In Hor P. et al. (ed.)Cambodian Constitutional Laws. Phnom Penh: Konrad - Adenauer - Stiftung.